

From Cars to Community: pretvaranje javnog prostora u zelena, zajednička mesta

Sufinansira
Evropska unija

**Naziv ture: From Cars to Community:
pretvaranje javnog prostora u zelena, zajednička mesta**

Opšte informacije

Glavne teme:	Javni prostor i zajednica, učešće građana, ozelenjavanje grada, građanska moć delovanja, održivost
Ciljna grupa:	1–8 učesnika, ljudi zainteresovani za urbane promene, javni prostor, održivost i zajednicu
Grad / Država:	Berlin / Nemačka
Polazna lokacija:	Zajednička bašta Ton, Steine Gärten kod Bethaniena (52°30'18.2"N 13°25'26.1"E)
Dužina:	7,2 km
Procenjeno trajanje:	2,5 sata peške; 1,5 biciklom
Potreban materijal:	„From Cars to Community“ brošura, napunjen telefon, uobičajena turistička oprema, aplikacija za mape poput Google Maps, bicikl opciono
Nivo pristupačnosti:	Lako do srednje, sa ravnim terenom i javnim trotoarima, ponegde neravan teren u javnim baštama ili uži prilazi.

Propratni materijal

Ciljevi učenja

Zajednica se ne stvara sama od sebe. Potrebna joj je struktura: mesta za susrete, razlog za zadržavanje i ponovljeni lokalni susreti. Tura pokazuje kako preuređenje ulica i javnih prostora može stvoriti bolje uslove za susrete, razmenu i zajednicu, i kako moć delovanja ljudi može doneti neophodnu promenu.

Ciljevi

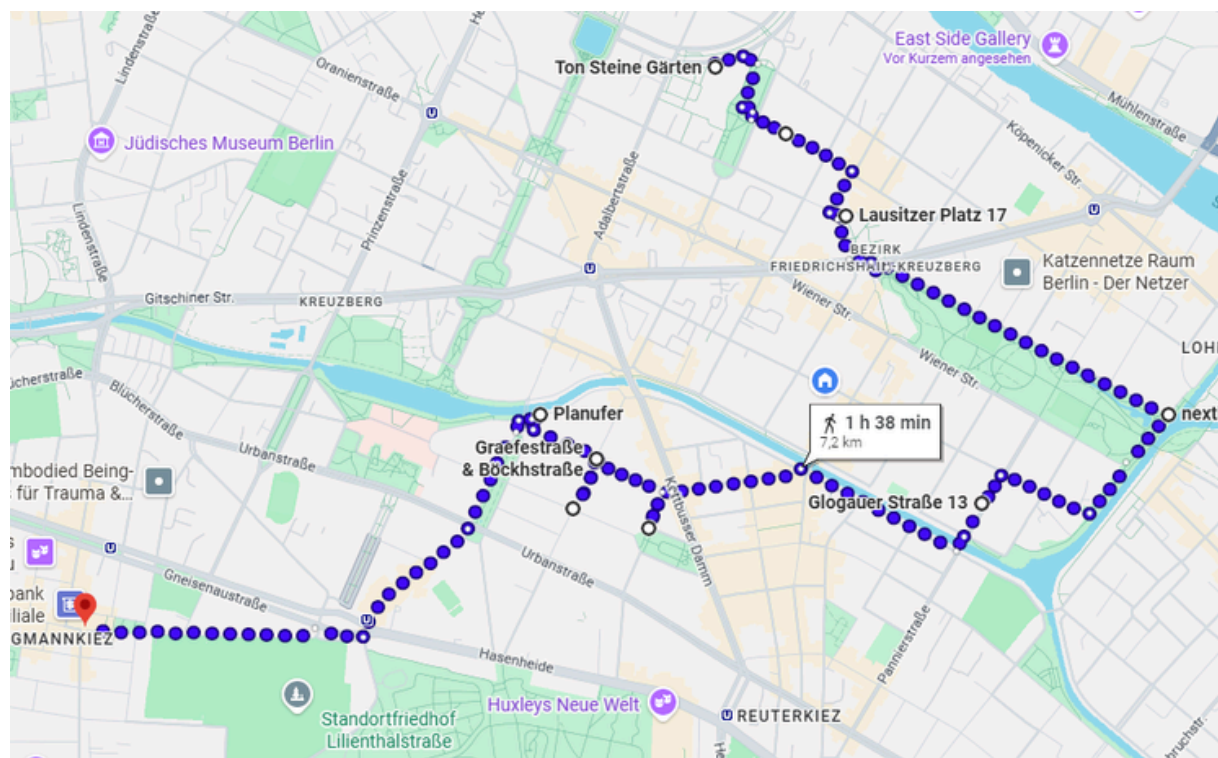
Naučiti kako se javni prostor oblikuje kroz planiranje, učešće, pregovaranje i lokalno političko odlučivanje.

razmišljati o javnom prostoru kao o zajedničkom resursu u kome različiti korisnici imaju prava, potrebe i odgovornosti koje se moraju uravnotežiti

Naučiti kako dizajn utiče na to kakav društveni život postaje moguć.

Naučiti o moći građanskog delovanja

Praktične informacije

Plan ture: Ton Steine Gärten --> Lausitzer Platz --> Görlitzer Ufer → Zajednička bašta Glogauer Str. --> Zickenplatz --> Graefestraße i Böckstraße --> Dieffenbachstraße i Graefestraße --> Planufer --> Bergmannstraße

Propratni materijal

Pristupačnost

Trotoari i spuštene ivičnjaci

Tura vodi učesnike kroz Kreuzberg u Berlinu, kroz niz zajedničkih bašta, preuređenih ulica, prostora sa smirenim saobraćajem i kvartovskih tačaka susreta, a završava se na Bergmannstraße. Ruta je uglavnom pristupačna, sa ravnim terenom i javnim trotoarima, ali izvesna ograničenja mogu proisteci iz neravnih površina, gužve ili užih prilaza. Takođe, prilikom obilaska bašta možemo očekivati neravan teren, koji može biti težak za starije osobe ili osobe otežane pokretljivošću. Bašte takođe nisu pristupačne za kolica.

Bicikli

Tura se može obaviti i biciklom. Većina ulica je relativno mirna, ali biciklističke staze nisu svuda dostupne. Pazite na automobile, dostavna vozila i pešake i sjašite sa bicikla na prometnim stanicama

Stepenice, rampe i liftovi

Sve se može istražiti pešice ili biciklom. U zajedničkim baštama može biti manjih stepenica. Nema liftova.

Mesta za odmor i sedenje

Duž rute postoji nekoliko mogućnosti za odmor: klupe i mesta za sedenje ima praktično na svakoj stanici. Između stanica mogućnosti za sedenje mogu biti ograničene.

Pristupačni toaleti

Polujavni toaleti dostupni su na Lausitzer Platz-u, gde učesnici mogu koristiti toalete više kafića i restorana. Postoji i javni toalet na Planuferu. Dodatni javni toaleti postoje duž rute, ali ih je relativno malo, pa kafići i restorani između stanica mogu biti najpraktičnije rešenje.

Bezbednost

1. Važe uobičajena pravila bezbednosti u gradu:
2. ostanite uz grupu
3. obratite pažnju na saobraćaj i bicikliste
4. čuvajte vredne stvari

Propratni materijal

Pre ture

Uvod

Na ovoj turi istražujemo kako su mesta u Kreuzbergu kojima su dominirali automobili, koja su bila zapuštena ili nedovoljno korišćena, ponovo prisvojena, preoblikovana i iznova promišljena — i pitamo se kako gradovi mogu stvoriti uslove za lokalnu zajednicu, zajednički život i svakodnevnu demokratiju.

Uvođenje teme

Moderator može početi tako što će pitati učesnike šta za njih znači „zajednica“. U drugom koraku može pitati šta je zajednici potrebno da bi postojala ili rasla. To može navesti učesnike da razmisle o mestima susreta, poverenju, zajedničkim aktivnostima, bezbednosti i redovnim susretima, i uvodi ideju da zajednicu ne oblikuju samo ljudi, već i prostori koje dele.

Okvir i način razmišljanja

Pre početka ture, učesnike treba podstaći da na ulice ne gledaju samo kao na saobraćajnu infrastrukturu, već kao na društvene prostore. Treba da budu spremni da preispituju ono što u gradu deluje uobičajeno i da primete kako izbori u dizajnu utiču na svakodnevni život. Moderator ih može pozvati da razmišljaju kao posmatrači javnog života: Kome je ovaj prostor namenjen? Kakve su aktivnosti ovde moguće? Šta se podstiče, a šta otežava?

Pretpostavke koje se mogu preispitati

Ova tura naročito dobro funkcioniše kada dovodi u pitanje uobičajene pretpostavke, poput ideje da ulice postoje uglavnom za automobile, da se zajednica jednostavno stvara sama od sebe ili da je javni prostor nepromenljiv i da se ne može menjati. Može preispitati i uverenje da su zelenije ulice ili ulice sa manje automobila samo tehničko pitanje planiranja, a ne nešto duboko povezano sa kvalitetom života, lokalnom demokratijom, zdravljem i svakodnevnim susretom.

Zadatak misije

Danas ste istraživači grada. Dok hodamo, vaš zadatak je da primetite kako se prostor koristi, koga naizgled dočekuje, kakve susrete omogućava i gde možete videti znake da su ljudi preoblikovali ulicu za život zajednice.

Propratni materijal

Tokom ture

Stanica 1: Ton, Steine Gärten kod Bethaniena

Saveti za vođenje

- Podsetite učesnike da se prema ovom mestu ophode pažljivo i sa poštovanjem. Ton, Steine, Gärten je mesto stvoreno i održavano stalnim trudom, ljubavlju i pažnjom lokalnih ljudi. Moderatori treba da podstaknu učesnike da se ponašaju obzirno i da budu svesni da ulaze u živi prostor zajednice.
- Iskoristite ovu stanicu da uvedete glavnu ideju ture. Ton, Steine, Gärten je snažan početak jer pokazuje da se zajednica ne pojavljuje jednostavno sama od sebe. Ona se mora stvarati i održavati kroz zajedničku aktivnost, brigu i pristup prostoru.

Napomene o kulturnom nasleđu

- Ton, Steine, Gärten je zajednička bašta kod Bethaniena u Kreuzbergu, nastala 2009. Opisuje se kao interkulturalna kvartovska bašta čije prostore lokalni baštovani zajednički oblikuju i održavaju.
- Bašta je usko povezana sa širom istorijom aktivizma oko Bethaniena i Georg-von-Rauch-Haus. Zbog toga je korisna ne samo kao zeleni prostor, već i kao deo duže lokalne priče o samoorganizovanju, borbama za stanovanje, kulturnom eksperimentisanju i kvartovskoj politici u Kreuzbergu.
- Ime bašte odjekuje i imenom benda Ton Steine Scherben. Ta veza je lokalno važna jer je bend usko povezan sa Kreuzbergom, Rauch-Haus-om i protestnom kulturom oko Bethaniena i Mariannenplatz.

Rešenja

- Učesnicima se postavlja pitanje: kada je zajednica obezbedila ugovor o korišćenju za Ton, Steine, Gärten? Tačan odgovor: 2009.

Stanica 2: Lausitzer Platz

Saveti za vođenje

- Prošetajte malo po ovom mestu da biste stekli osećaj za okolinu. Kada završite, stanite na označeno mesto, blizu ugla, sa pogledom u pravcu crkve.
- Pozovite učesnike da razmisle o lokalnim ugostiteljima i trgovcima. U mnogim raspravama o smanjenju pristupa automobilima, česta briga je da bi radnje, kafići ili restorani mogli da izgube mušterije. Na ovoj stanici moderator može pitati da li učesnici misle da lokalni biznisi imaju koristi ili bi mogli da trpe.

Propratni materijal

Tokom ture

Napomene o kulturnom nasleđu

- Lausitzer Platz je važan kvartovski trg u Kreuzbergu, u čijem se središtu nalazi Emmauskirche, do Drugog svetskog rata druga po veličini crkva u Berlinu, posle Berlinske katedrale (Berliner Dom).
- „Lausi“, kako ga mnogi zovu, veoma je važno mesto susreta za kvart, naročito za one sa decom. Deca iz okoline ovde uče da voze skejt, bicikl i rolere, jer je ovo najbolje mesto za to.
- Ova stanica je izabrana jer pokazuje da se javni prostor može preoblikovati i o njemu iznova pregovarati. Ovde je promena od automobila ka deci, isključivanjem saobraćaja, najočiglednija.

Rešenja

- Učesnicima se traži da za 60 sekundi izbroje koliko ljudi se zadržava, a koliko samo prolazi.

Stanica 3: Görlitzer Ufer

Saveti za vođenje

- Za razliku od Lausitzer Platz-a, ova stanica pokazuje i kako preuređenje ulice može služiti ekološkim svrhama. Moderatoru mogu skrenuti pažnju na elemente poput upijanja kišnice i livade divljeg cveća i pitati učesnike kako te osobine menjaju ne samo izgled mesta, već i njegovu vrednost za životnu sredinu i svakodnevnu atmosferu.
- Pozovite učesnike da zamisle koliko bi drugačije ovo mesto delovalo da su automobili i dalje parkirani sa obe strane ulice, kao ranije. Da li bi delovalo jednako otvoreno, zeleno, mirno ili prijatno? Kakvo bi kretanje, susreti ili svakodnevne aktivnosti postali lakši ili teži?

Napomene o kulturnom nasleđu

- Ovu ulicu su nekada oblikovali automobili i parking. Danas se ta logika promenila. Opština je odlučila da se ova deonica više ne koristi za privatne automobile, pa je 2023–24. preuređena za pešačenje i vožnju bicikla.
- Ova stanica je važna jer pokazuje drugačiju vrstu urbane transformacije od Lausitzer Platz-a. Ovde je preuređenje bilo i u vezi sa ekološkim funkcijama: oko 1.000 kvadratnih metara nekadašnjeg kolovoza je raspečaćeno, a delovi prostora pretvoreni su u livadu divljeg cveća sa upijanjem kišnice.

Rešenja

- Učesnici treba da izbroje koliko je sprava za vežbanje postavljeno. Ima ih 6.

Propratni materijal

Tokom ture

Stanica 4: Zajednička bašta Glogauer StraÙe 13

Saveti za voñenje

- Okupljamo se unutra, gde grupa moÙe da zastane a da ne smeta prolazu. Odatle, pre nego što poñemo, odvojite trenutak da pogledate leje, zajedniÙke strukture i otvorene radne prostore.
- Kao i ranije, podsetite uÙesnike da se prema ovom mestu ophode paÙljivo i sa poÙtovanjem. Podstaknite ih da se ponaÙaju obzirno i da budu svesni da ulaze u ÷ivi prostor zajednice.
- Iskoristite ovu stanicu da pokaÙete da zajednica moÙe izrasti iz zapuÙtenih ili zaostalih prostora. Ova stanica je korisna jer nije od po÷etka osmiÙljena kao uglañen javni trg. Nastala je kroz ponovnu upotrebu i zajedniÙki trud, što uÙesnicima pomaÙe da uvide da urbana transformacija moÙe po÷eti i na zanemarenim mestima. Ovo tuma÷enje po÷iva na istoriji baÙte kao nekadašnjeg zapuÙtenog sportskog terena i kvartovskog projekta.

Napomene o kulturnom nasleñu

- Glogauer 13 je kvartovska baÙta na mestu nekadašnjeg zapuÙtenog sportskog terena u Kreuzbergu. Nastala je 2012. kao projekat zajednice koji je neiskoriÙćenu gradsku površinu pretvorio u mesto za baštovanstvo, susrete, u÷enje i zajedniÙke aktivnosti.
- Kao i druga mesta na turi, pokazuje da zajednica moÙe nastati tamo gde ljudi ne prihvataju prostor prosto onakvim kakav jeste, već poñinju da ga koriste i tuma÷e druga÷ije.
- BaÙta aktivno poziva na u÷ešće okolni kvart na više jezika i nastoji da uklju÷i kako komšije, tako i društvene i kulturne institucije iz tog kraja.

Rešjenja

- UÙesnici treba da odgovore koje je boje natpis obliÙnje biblioteke: plave.

Stanica 5: Zickenplatz / Hohenstaufenplatz

Saveti za voñenje

- Predstavite trg kao ulaz u takozvani Graefekiez, ÷itav kvart u kome se ulice postepeno preureñuju kako bi se stvorilo više prostora za peša÷enje, voÙnju bicikla, zelenilo i svakodnevni javni ÷ivot.
- Istaknite da je ovo prepoznatljivo „mesto kvarta“. Nadimak „Zickenplatz“ (kozji trg) daje trgu sopstveni lokalni identitet, a to moÙe pomoći uÙesnicima da razmisle o tome kako mesta postaju značajna kroz sećanje, pri÷e i ponovljeno korišćenje od strane ljudi.

Propratni materijal

Tokom ture

- Povežite ovu stanicu sa idejom Kiezblocka. Ovo je dobro mesto za razgovor o tome šta se dešava kada kvart pokuša da smanji tranzitni saobraćaj i vrati ulice lokalnom životu.

Napomene o kulturnom nasleđu

- Hohenstaufenplatz je kvartovski trg u Kreuzbergu, široko poznat i kao „Zickenplatz”. Nadimak se odnosi na to da su ovde nekada pasle koze, što mestu daje snažan lokalni identitet mimo njegovog zvaničnog imena.
- Ovaj trg je važan jer spaja svakodnevni javni život sa kvartovskim navikama. Ima igralište i zelene površine, a povezan je i sa redovnom pijačnom aktivnošću: Ökomarkt se ovde održava utorkom i subotom.

Rešenja

- Na ovoj stanici nema izazova ni zagonetki.

Stanica 6: Böckhstraße između Grimm- i Graefestraße

Saveti za vođenje

- Iskoristite ovu stanicu da uvedete pojam Spielstraße (ulica za igru). Böckhstraße je zapravo korišćena kao prva zvanično priznata privremena ulica za igru u Berlinu, sredom od aprila do septembra. Ulice za igru zatvorene su za saobraćaj, a deci se obezbeđuju igračke i vozila.
- Skrenite pažnju učesnika na Böckhstraße 40, gde komšije održavaju i neguju zajedničku baštu i stalni prostor za igru dece sa malim vozilima.
- Podstaknite učesnike da primete šta je deci potrebno u jednoj ulici. Učesnici mogu pomenuti bezbednost, sporiji saobraćaj, prostor za kretanje, preglednost, senku, mogućnosti za igru i mesta za odrasle u blizini. To povezuje ovu stanicu sa širim pitanjem kako izgleda ulica koja podržava zajednicu.

Napomene o kulturnom nasleđu

- Korisno je napomenuti da se ulica za igru nije pojavila sama od sebe. Pokrenuli su je lokalne inicijative i angažovanje kvarta, zbog čega je značajna ne samo kao mera mobilnosti, već i kao primer građanskog delovanja koje oblikuje ulicu.
- Značaj Böckhstraße nije samo u tome što se automobili uklanjaju na nekoliko sati. Njena dublja važnost je u tome što pokazuje kako se značenje ulice može promeniti kada je kvart vrati za drugačije oblike svakodnevnog života.

Rešenja

- Učesnicima se traži da opišu nešto što za njih pokazuje brigu i zajednicu.

Propratni materijal

Tokom ture

Stanica 7: Gräfestraße I

Saveti za vođenje

- Zamolite učesnike da se okupe na uglu Böckstraße/Gräfestraße.
- Projekat je imao težak početak jer je postojao komunikacioni vakuum. Ljudi nisu znali šta se dešava, što je dovelo do zabune i sukoba. Zamolite učesnike da zamisle kako bi se osećali da se promene iznenada pojave u njihovoj ulici bez objašnjenja ili uključivanja.
- Pitajte učesnike ko biva saslušan kada se ulica preuređuje. Dobar podsticaj je: čiji glasovi najviše znače u ovakvim odlukama? Stanovnici, roditelji, vlasnici radnji, vozači, biciklisti, deca, starije osobe, dostavne službe? To pomaže učesnicima da uvide da je javni prostor politički, jer ga mnoge grupe koriste na različite načine.

Napomene o kulturnom nasleđu

- Ova stanica je povezana sa širim projektom preuređenja Graefekieza, u kome je opština nastojala da smanji broj privatnih automobila, zaštiti klimu i omogući bezbedniju, održiviju mobilnost. Opštinska skupština usvojila je preuređenje u junu 2022, a projekat je obuhvatio pretvaranje oko 400 parking mesta u kvartu.
- Ova stanica je izabrana jer čini učešće vidljivim kao deo urbane transformacije. Pre nego što se ulica fizički promeni, ljudi su pogođeni emotivno i praktično, pa komunikacija, transparentnost i mogućnost da se reaguje postaju ključni. To je obuhvatilo korišćenje fokus grupa, formata javne rasprave i uključivanje stanovnika u proces Graefekieza.
- Jedan od najvažnijih alata bila je „Mapa lokalnog znanja”. Ove mape su prikupljale vrlo praktična zapažanja: gde nedostaju klupe i stolovi, gde su ulazi blokirani parkiranim automobilima, gde je potrebno više kanti i gde ulica ne funkcioniše dobro za svakodnevni život.

Rešenja

- Učesnicima se traži da se sete ulice koja im je vrlo dobro poznata, npr. gde žive ili rade. Neka zamisle da mogu da dodaju jednu belešku na „Mapu lokalnog znanja”. Šta bi dodali?

Propratni materijal

Tokom ture

Stanica 8: Gräfestraße II

Saveti za vođenje

- Iskoristite ovu stanicu da učinite vidljivim ishod učešća. Na prethodnoj stanici učesnici su razmišljali o procesu, komunikaciji i sukobu. Ovde ih možete zamoliti da potraže šta je taj proces zaista promenio na ulici: nekadašnja parking mesta pretvorena u zasađene površine, mesta za sedenje, parkinge za bicikle i zajedničke načine korišćenja.
- Iskoristite ovu stanicu da pokažete da zajednički javni prostor zavisi i od stalne brige. Lokalni baštovani-amateri od 2024. neguju višegodišnje biljke i cvetne livade, pa možete pitati kakvu razliku pravi kada o preuređenoj ulici brinu i ljudi iz kvarta. To može otvoriti razgovor o staranju, vlasništvu i o tome da li zajednički prostor najbolje funkcioniše kada se ljudi osećaju odgovornim za njega.
- Pozovite učesnike da uporede ovu stanicu sa prethodnima. Lausitzer Platz je istakao zajedničko korišćenje, Görlitzer Ufer je spojio društvenu upotrebu sa ekološkim preuređenjem, a ovde Graefestraße pokazuje kako te ideje mogu postati deo veoma prometne stambene ulice.

Napomene o kulturnom nasleđu

- Širi projekat Graefekieza usvojila je opštinska skupština 29. juna 2022. sa ciljem da smanji pritisak automobila, poboljša bezbednost i podrži održiviju mobilnost.
- Preuređenje ima i snažnu funkciju prilagođavanja klimi. Kišnica lakše upija u tlo, što pomaže da se smanji pritisak tokom jakih kiša, uz istovremeno lokalno rashlađivanje i zdraviju mikroklimu.
- Značaj ove stanice je u tome što pokazuje kako se ulica može reorganizovati da istovremeno podrži svakodnevni društveni život, upravljanje kišnicom, rashlađivanje, biodiverzitet i uključivanje kvarta.

Rešenja

- Ako je proleće ili leto, učesnicima se traži da se pažljivo osvrnu i za jedan minut izbroje koliko insekata mogu da uoče.
- Ako je zima, treba da pogledaju vide li neki otpadak i, ako ga pronađu, da ga bace u kantu.

Tokom ture

Stanica 9: Planufer i Admiralsbrücke

Saveti za vođenje

- Skrenite pažnju na most kao društveno mesto, a ne samo prelaz. Umesto za prelazak, Admiralsbrücke je postao poznato mesto okupljanja. Možete pitati šta se dešava kada se infrastruktura pretvori u tačku susreta i kako to menja značenje mesta.
- Uvedite ideju da uspešan javni prostor može stvoriti i sukob. Admiralsbrücke je poznat kao omiljeno mesto večernjih okupljanja, što može otvoriti i pitanja o buci, gužvi i toleranciji kvarta. Pitajte kako se mogu izaći u susret potrebama obe strane.
- Nakon mosta, skrenite pažnju na baštu. Zamolite učesnike da zamisle ovo mesto bez nje. Kako bi se promenila atmosfera? Da li bi delovalo manje prijatno, manje mirno ili manje živo?

Napomene o kulturnom nasleđu

- Admiralsbrücke je jedna od istorijskih znamenitosti ovog kraja. Izgrađen je između 1880. i 1882. po projektu Georga Pinkenbura i najstariji je gvozdeni most preko Landverskog kanala u Berlinu. Danas je zaštićeni spomenik.
- Sasvim u blizini nalazi se i livada divljeg cveća kod Admiralbrücke, nastala kvartovskom inicijativom. Lokalni stanovnici gledali su kako se preterano korišćene travnate površine pretvaraju u golo, erodirano tlo. Godine 2020, nakon što je raščišćeno jedno gradilište, ljudi iz kvarta odlučili su da ne čekaju promenu odozgo. Okupili su se da posade mešavinu divljeg cveća pogodnu za insekte, dodaju žbunje i višegodišnje biljke, organizuju zalivanje i zajedničkom brigom stvore mali zeleni prostor.

Rešenja

- Učesnicima se traži da obiđu ovaj prostor u krug, krećući se ulevo, i da mesta pored kojih prolaze poredaju ispravnim redosledom: Il Casolare, Späti, sladoledžinica, igralište, TERRA Italian Craft Kitchen.

Stanica 10: Bergmannstraße

Saveti za vođenje

- Bergmannstraße je prometna i veoma posećena. Izaberite mesto gde grupa može udobno da se okupi.
- Iskoristite ovu stanicu da objedinite celu turu. Bergmannstraße je snažna poslednja stanica jer na jednom veoma prometnom mestu sažima mnoge teme sa rute: smanjenje saobraćaja, zeleniji dizajn, lokalne biznise, javnu raspravu i pitanje kome je javni prostor namenjen.

Propratni materijal

Tokom ture

- Pozovite učesnike da uoče mešovite funkcije ulice. Ovo nije čisto stambena ulica niti obična trgovačka ulica. Zamolite učesnike da posmatraju kako se ovde preklapaju kretanje, trgovina, sedenje, prelaženje, dostava, vožnja bicikla, zelenilo i društveni život.
- Ponovo otvorite pitanje lokalnih biznisa. Pošto je ovo klasičan sukob, možete pitati da li ovakve ulice više pomažu lokalnim biznisima kada su lake za prolazak automobilom ili kada ljudi mogu da šetaju, razgledaju, sede i provode vreme u njima.

Napomene o kulturnom nasleđu

- Bergmannkiez je nekada pripadao starom poštanskom okrugu „SW 61“. Ta stara oznaka i dalje je deo identiteta ovog kraja i pomaže da se objasni zašto ljudi ponekad o ovom delu Kreuzberga govore kao o zasebnoj, nešto mirnijoj protivteži okrugu „SO 36“, u kome se odvijao veći deo ture.
- Ova ulica je postala jedan od najistaknutijih berlinskih eksperimenata u preuređenju javnog prostora. Model-projekat „Begegnungszone Bergmannstraße“ pokrenut je 2011. kao deo berlinske pešačke strategije, a pratili su ga obimno javno učešće, planerske studije i test-faza.
- Korisno je napomenuti da Bergmannstraße na vrlo vidljiv način spaja gradski život i nasleđe. To nije samo projekat preuređenja, već i deo istorijski prepoznatljivog kvarta Kreuzberga sa obeležjima Vilhelmovog doba i dugom tradicijom lokalnog uličnog života.

Rešenja

- Učesnicima se traži da u mislima rekapituliraju celu turu i zamisle da nakon nje mogu da ostave jednu kratku poruku gradskim planerima ili političarima.
- Treba da dovrše ovu rečenicu: „Ako želite da zajednica raste, potrebno je da...”

Propratni materijal

Nakon ture

Kratki krug za osvrt

Na kraju ture, pozovite učesnike da stanu ili sednu u krug. Zamolite svaku osobu da podeli jedan kratak odgovor. To svima pomaže da se prisete iskustva i čuju različite perspektive.

Možete pitati npr.:

- Podelite šta vam je ostalo u sećanju sa ture.
- Šta ste danas naučili, a niste znali ranije?
- Koja vam je stanica najviše ostala u sećanju?

Osvrt na stanice

Pozovite učesnike da se osvrnu na celu turu i uporede različita mesta na koja su naišli.

Možete pitati npr.:

- U blizini koje stanice biste najviše voleli da živite, ako ijedne? Zašto?
- Da li je bilo mesta u čijoj blizini ne biste želeli da živite? Zašto ne?
- Koja vam je stanica delovala najprijatnije ili najpogodnije za život?
- Koja vam je stanica bila najmanje udobna i zašto?

Ponavljanje teme

Možete se vratiti na uvodno pitanje šta „zajednica” znači učesnicima i šta joj je potrebno da bi postojala ili rasla. Zatim možete pozvati učesnike da razmisle da li su se njihovi odgovori promenili tokom ture.

Učinite turu lično značajnom

Zamolite učesnike da se sete jedne ulice ili javnog prostora iz sopstvenog života. Dajte im minut ili dva da razmisle pojedinačno, a zatim ih pozovite da podele sa partnerom ili grupom:

- Koje ste mesto izabrali?
- Šta tu dobro funkcioniše, a šta ne?
- Da li podržava zajednicu ili uglavnom kretanje?
- Koju biste jednu promenu uveli?
- Ko bi morao da bude uključen da bi se ta promena ostvarila?

Propratni materijal

Reference

Slika na koricama, autor Timor Kodal iz Berlina, Nemačka - Ton Steine Gärten, CC BY-SA 2.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=92196663>